

Van: Margreeth Broens [<mailto:MBroens@wijzijnzet.nl>]

Verzonden: dinsdag 18 oktober 2016 11:19

Aan: STATENGRIFFIE

Onderwerp: Documenten Platform Brabantse Netwerken Sociale veerkracht

Geachte mevrouw, heer,

Bijgaand ontvangt u de Toekomstagenda van het Platform Brabantse Netwerken, inclusief bijlage.

De Provinciale Statenleden hebben de documenten via de Brabantse netwerken ontvangen in combinatie met de afspraak die ze met de Statenfracties hebben gemaakt. Gedeputeerde Staten, aan wie ze ook waren gericht hebben ze digitaal via Zet ontvangen.

Ik hoop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,
Drs (M.L.) Margreeth Broens
adviseur-onderzoeker

www.wijzijnzet.nl / 013 5441440 / 06 38668257
Statenlaan 4 / Postbus 271 / 5000 AG Tilburg

Twitter [@wijzijnzet](https://twitter.com/wijzijnzet)
LinkedIn [@Zet](https://www.linkedin.com/company/zet)

Aan de leden van de Provinciale Staten en het College van Gedeputeerden van Noord-Brabant

Wij presenteren u onze bijdrage voor de:

Toekomstagenda 'Brabants Platform Netwerken Sociale Veerkracht'

Wie zijn wij?

Wij zijn een groep, bestaande uit organisaties van vrijwilligers die op provinciaal niveau de positie van kwetsbare mensen hebben helpen te verbeteren. Dat doen we direct in contact met deze burgers, maar vaker in contact met regionale en lokale organisaties. Wij vormen een netwerk dat onderling samenwerkt en dat wordt ondersteund en gecoördineerd door Zet.

Wij hebben tot ons genoegen geconstateerd dat u de waarde van de netwerken in de provincie Noord-Brabant onderschrijft, gelet op uw alinea die u wijdt aan deze netwerken (bijlage bij Programma Versterken Sociale Veerkracht). Wij komen metterdaad in de haarvaten van de maatschappij. Wij vormen met Zet een infrastructuur om kennis te delen en samen te leren, zoals u ook stelt in de genoemde bijlage. In de bijlage volgt een beschrijving van de organisaties voor wie ons niet of nauwelijks kennen.

Nieuw beleid

Wij hebben met interesse kennis genomen van uw 'Programma Sociale Veerkracht'. Wij hebben ons bezonnen op onze bijdragen aan dit nieuwe beleid.

Onze ambities en ervaringen sluiten inderdaad goed aan bij wat u schrijft over Sociale Veerkracht. Op dit beleidsterrein doen zich ook voortdurend nieuwe ontwikkelingen voor. Daar proberen wij steeds in onze projecten op in te spelen.

Het Benutten van Sociale Veerkracht vraagt van ons voor een belangrijk deel nieuwe initiatieven en extra inspanningen. Toch zijn ze niet volledig nieuw, zoals verderop in de tekst zal blijken. Er zijn duidelijke raakvlakken met de opdrachten van de provincie: wonen, arbeid, mobiliteit, natuur. Het opstellen van projecten in het kader van het Benutten van Sociale Veerkracht vraagt tijd en nieuwe inspanningen, met name het zoeken van verbinding met nieuwe partners uit andere maatschappelijke opgaven van de provincie op de terreinen: energie, mobiliteit, natuur, cultuur, leefomgeving en leegstand. Er moeten nieuwe partners worden gezocht op provinciaal, regionaal en lokaal niveau.

U vraagt van ons een lerende aanpak en het werken in projecten. Voor een deel werken wij reeds met (meerjaren-)projecten. Echter, wij kunnen in onze aanpak zeker nog stappen zetten.

Gelet op wat wij opgemerkt hebben over de bijstelling van onze werkwijze en van onze projecten, lijkt ons een overgangperiode wenselijk. U heeft daar ook blijk van gegeven in uw voorstellen. Deze voorstellen bereikten ons in een laat stadium. Wij verwachten vanuit het oogpunt van bestuurlijke zorgvuldigheid dat u ons een voorbereidingstijd gunt die noodzakelijk is voor een voortvarende start van het Programma Versterken van Sociale Veerkracht.

In de navolgende paragrafen geven wij enkele voorbeelden van lopende en voorgenomen projecten.

Versterken/Benutten van Sociale Veerkracht, Lerende Aanpak

De netwerken voeren projecten en activiteiten uit op thema's die bijdragen aan de versterking van de kwetsbare burger in Brabant. Denk hierbij aan thema's als *tweedeling* in de samenleving (arm-rijk, gezond-ziek, meedoen-uitsluiten, laag – hoog opgeleid, werk – geen werk, vrouw-man, allochtoon-autochtoon), welzijn, gezondheid en kwaliteit van leven. De huidige pijlers binnen het programma Sociale Veerkracht (Versterken, Benutten en Lerende Aanpak) zijn hierin leidend waarbij nadrukkelijk de verbinding tussen de domeinen wordt gezocht.

Een greep uit de vele lopende projecten van de samenwerkende netwerken:

- Dementie Vriendelijke Gemeenten/ gemeenschappen (DVG): omgeving (woningcoöperaties, MKB, onderwijs, gemeenten, zorg- en welzijnsinstellingen) van thuiswonende mensen met dementie en hun mantelzorgers toerusten ter bevordering van sociale veerkracht bij deze doelgroep. In dit project werken samen: 't Heft, PGraad, BUS, BRIZ, PVR.
- Psy-Salons: bewustmaken van omgeving en taboe-doorkreuk doelgroep mensen met GGZ problematiek en hun mantelzorgers. In dit project werken samen: Trialoog-Ypsilon, BRIZ, 't Heft.
- Mantelzorg en (geen) werk: werkgevers, Arbodienst, uitkeringsinstanties, werkende mantelzorgers en mantelzorgers in een uitkeringssituatie (omdat werk en zorg niet meer te combineren viel). In dit project werken samen: BRIZ, BUS, PGraad, PVR.
- WE-hulp: een blender aanpak (digitaal en face to face) van groeperingen, die nauwelijks bereikbaar zijn voor hulpverleners: jonge mantelzorgers en partners van mensen met een psychiatrische aandoening. Deze aanpak kan in een later stadium worden toegepast op lokaal en regionaal niveau. In dit project werken samen: Trialoog, Ypsilon, Steps2wisdom.
- WWP: (project in voorbereiding) Wonen, Werken en Participeren van mensen met een EPA (Ernstige Psychiatrische Aandoening). In dit project werken (onder voorbehoud) samen: Trialoog, Chapeau Woonkringen, een gemeente, een re-integratiebureau.
- Testpanel laaggeletterden: ter bevordering van de toegankelijkheid van de gemeentelijke informatievoorziening is door BUS in samenwerking met Stichting ABC een panel van laaggeletterden opgezet en geschoold die de gemeentelijke informatie toetst op leesbaarheid. Tot dusverre zijn aanbevelingen uitgebracht om de toegankelijkheid van de website 'Zorg voor elkaar' (waar informeel vraag en aanbod elkaar kan vinden) van de gemeente Breda en om de armoedecampagne van de gemeente Roosendaal te verbeteren.

Maar ook op thema's als armoede, wonen, jonge mantelzorgers, ontspoorde (mantel)zorg, hart voor vrouwen etc. werken de netwerken samen (voor meer informatie zie bijlage Parels Brabantse netwerken d.d. juli 2016). Huidige initiatieven worden altijd in gezamenlijkheid uitgevoerd en in de toekomst zal deze samenwerking alleen maar worden versterkt. Ook nieuwe netwerken/organisaties worden betrokken bij het opzetten en uitvoeren van projecten. Zo worden bijvoorbeeld bijeenkomsten zoveel mogelijk georganiseerd in en met buurthuizen in samenwerking met lokale partijen.

Samenvattend

Wij denken, bewegen graag met u mee. Opgedane kennis, netwerken en ervaring van de afgelopen jaren vormen mede basis voor dit proces.

Wij hebben gezien hoe de provincie zelf zoekende is geweest om richting te kiezen in het Programma Versterken Sociale Veerkracht. Dat zoekproces heeft tot gevolg dat de tijd om onze projecten en activiteiten te kunnen bijsturen te kort is om op 1 januari 2017 onze plannen gereed te hebben. Toch doen we een klemmend beroep op u om met spoed een positief besluit te nemen over het Programma Sociale Veerkracht en de financiering van de netwerken. Op die manier blijft de doorgaande lijn van de lopende en nieuw op te zetten activiteiten van de netwerken gewaarborgd.

We stellen daarom een overgangstermijn van een jaar voor waarin er een subsidie beschikbaar komt voor de leden van het netwerk. Deze biedt de partijen de gelegenheid om te versnellen, en wel op twee manieren:

- Bijsturen en aanscherpen van geschikte bestaande projecten: nieuwe, actuele, ontwikkelingen uitwerken en verweven, in het licht van het beleid Versterken Sociale Veerkracht. Met in het bijzonder aandacht voor West-Brabant, de M7-gemeenten en Helmond. De Brabantse netwerken houden zich niet aan intern Brabantse grenzen. Dat houdt in dat de resultaten van de projecten en praktijken tevens ten goede komen aan heel Brabant.
- Ontwikkelen van nieuwe projecten, samen met nieuwe partners met wie we de samenwerking nog moeten vormgeven, in het kader van Benutten van Sociale veerkracht.

Bijlage: Deelnemers Brabants Platform Netwerken Sociale Veerkracht

- **Brabantse Raad voor de Informele Zorg (BRIZ)** – komt op voor de collectieve belangen van de Brabantse mantelzorger. Met al haar activiteiten streeft zij, samen met anderen, naar het terugdringen van overbelasting bij- en het versterken van de eigen regie van - mantelzorgers.
- **Brabantse Uitkeringsgerechtigden Samen (BUS)** – ondersteunen/informereren behartigen van belangen van burgers binnen het sociale domein. In het sociale stelsel speelt onderling hulpbetoon van burgers een steeds belangrijker rol. Daarmee zijn de ledengroepen van BUS vertrouwd. BUS werkt samen met haar leden aan het behouden en/of vergroten van de kansen op de arbeidsmarkt, het verminderen van afhankelijkheid, beperking en/of armoede. Meedoen van en meedenken met iedere burger binnen zijn kansen en (on)mogelijkheden. BUS versterkt zijn inzet door samenwerking met andere organisaties.
- **'t Heft** – platform van Brabantse buurt- en dorpshuizen van groot tot klein. 't Heft neemt al jaren het voortouw in de modernisering en positionering van de huizen in de nieuwe maatschappelijke orde. Buurt- en dorpshuizen gekanteld, initiatieven nemend, onafhankelijk, partner in sociale netwerken, functionerend op basis van vragen uit hun lokale gemeenschappen.
- **Programmaraad Zorgvernieuwing Psychogeriatric (PG-raad)** - een expertisenetwerk van ongeveer 20 Brabantse organisaties dat werkt aan dementievriendelijk maken van Brabant. Dit is noodzakelijk vanwege de bijzondere demografie – uitzonderlijk veel ouderen en mensen met dementie - van Brabant. Het mobiliseren van de steun van de samenleving is noodzakelijk omdat de sterk bezuinigde professionele zorg en de mantelzorg het niet redden. De PG-raad stimuleert gemeenten dementievriendelijk te worden, bevordert samenwerking en kennisdeling op provinciaal en (inter-)regionaal niveau onder andere door diverse kennisdelingsbijeenkomsten (DVG-labs en DVG-café's), met experimenten en pilots, en door onderzoek.
- **Provinciale Vrouwenraad Noord-Brabant (PVR)** - doelstelling van de PVR is het bevorderen van deelname van vrouwen aan alle facetten van de samenleving, door activiteiten te organiseren om bewustwording te initiëren, kennis te vergroten en economische zelfstandigheid te bevorderen. De Raad biedt een centrale ontmoetingsplaats voor vrouwenorganisaties, waar naar elkaar wordt geluisterd, informatie wordt uitgewisseld en met elkaar kan worden gediscussieerd over maatschappelijk relevante thema's.
- **Trialoog-Ypsilon** - een organisatie van familieleden en naasten mensen met psychotische kwetsbaarheid en chronische psychiatrische stoornissen. Een Brabantse vereniging van labyrinth~in~Perspectief, de VMDB (de Vereniging voor Manisch Depressieven en Betrokkenen), de afdelingen Ypsilon en de Federatie van Familieverenigingen in WNB (West Noord-Brabant).

BIJLAGE bij Toekomstagenda Brabants Platform Netwerken Sociale Veerkracht' –
De Parels van de Brabantse netwerken BRIZ, BUS, PGraad, 't Heft, PGraad, PVR en
Ypsilon-Trialoog – versie juli 2016

Thema	Wat	Maatschappelijke impact	Wie	(Mogelijke) samenwerking met derden
1. Opleiding / Arbeidsmarktbeleid / Economie	Welke mogelijkheden zijn er voor mantelzorgers die zorgen voor een naaste met dementie en die ook betaald werk verrichten? Bij 3 werkgevers pilots en in gesprek hoe je dat regelt en zorgt dat werknemers aan het werk blijven ondanks mantelzorgtaken. Instrument Model Mantelzorgondersteuning van de BRIZ wordt vertaald naar de werkvloer zodat managers en werknemers het juiste gesprek kunnen voeren.	Mantelzorgers staan onder druk omdat de zorg voor een thuiswonende naaste steeds meer op de schouders van de mantelzorger rust. De meeste mantelzorgers combineren deze zorgtaak met een betaalde baan. Niet zelden zonder problemen. Wanneer mantelzorgers uitvallen uit het arbeidsproces, kost dat de werkgever én de maatschappij veel geld. Onderzoek wijst uit dat wanneer zorgtaken en –zwaarte thuis bespreekbaar zijn en gekeken wordt naar eventuele oplossingen op de werkvloer, ziekte en uitval in veel gevallen voorkomen kan worden.	BRIZ / PGraad	3 Brabantse werkgevers
	Wat zijn de gevolgen voor mantelzorgers van het niet meer kunnen combineren van betaald werk en zorgen voor een naaste thuis? Verkenning en in beeld brengen van deze gevolgen. Met gemeenten in gesprek over oplossingsrichtingen.	Cliënten en mantelzorgers vallen qua zorg en ondersteuning onder de regelgeving van de WMO. Mantelzorgers die, door het niet meer kunnen combineren van betaald werk en zorgtaken thuis wegens intensieve langdurige zorg, in een uitkeringssituatie terecht komen hebben te maken met de regelgeving van de Wet Werk en Bijstand. Zo snel mogelijk weer aan het werk voor weinig. Opname van de naaste kost dan onevenredig veel.	BRIZ / BUS	Divoza, UWV

Thema	Wat	Maatschappelijke impact	Wie	(Mogelijke) samenwerking met derden
	Tweedeling in de samenleving; laag vs. hoog opgeleiden	De middenklasse wordt kleiner; flexibilisering en verdringing van werk door machines en robots zorgt voor meer bestaansonzekerheid. Lager opgeleiden worden daar harder door getroffen dan hoger opgeleiden. Voor voortschrijdende individualisering, losser worden van sociale verbanden, kleinere en patchwork samenlevingsverbanden en het zich meer organiseren in diffuse netwerken van gelijkgestemden (waarbij hoger opgeleiden zich beter kunnen organiseren) is tegenwicht nodig. Ook nieuwkomers (vluchtelingen en expats) verdienen zo snel mogelijk een plek in de samenleving met gebruik van hun capaciteiten ook in de woon- en leefwereld. Publieke functies verliezen terrein. Ontmoeting als voorwaarde, op plaatsen toegankelijk voor iedereen om vertrouwen op te bouwen en elkaar als mens te leren kennen, begrijpen en wederzijds elkaar bij te staan, sociale veerkracht te versterken om samen te kunnen participeren met wederzijds respect.	BUS, 't Heft, PVR, BRIZ, Ypsilon/Trialoog	Gemeenten, welzijnsorganisaties, onderwijsinstellingen, ondernemers, in het bijzonder technologische; MKB, sport & bewegen; cultuur
	Aandacht voor de ontwikkelkansen van jonge mantelzorgers	Kinderen en jongeren die opgroeien met een zorgsituatie thuis groeien vaak anders op dan jongeren die in een 'normale' gezinssituatie. Schoolprestaties en sociale contacten staan vaker onder druk met alle gevolgen voor de verdere ontwikkeling van dien. Bewustwording is nodig middels een	BRIZ, Ypsilon-Trialoog, BUS	Lokale, regionale en landelijke mantelzorgorganisaties en platforms

Thema	Wat	Maatschappelijke impact	Wie	(Mogelijke) samenwerking met derden
		campagne-achtige opzet, zowel offline als online: bijeenkomsten op regionaal niveau voor organisaties en instanties rondom de jonge mantelzorgers.		
2. Participatie & Ontmoeting	Dementievriendelijk worden; lokale organisaties vormen een netwerk en gaan aan de slag om mensen met dementie te laten meedoen door taboes te doorbreken etc.		PGraad en gemeenten	Uiteenlopende partijen: ondernemers, welzijnsorganisaties, gemeenten, vrijwilligers, verenigingen, zorgpartijen, banken etc etc
	PsySalon: Informatie- en ontmoetingsbijeenkomsten voor familieleden, cliënten, zorgprofessionals en beleidsmakers op lokaal niveau.	Bewustwording, erkenning en herkenning is nodig omdat mensen met een psychische aandoening, net als dementie, meer in de wijk zal voorkomen. Het Salon concept biedt de mogelijkheid om ervaringsdeskundigheid en lotgenotencontact met een nieuwe, talk-show achtige vorm regionaal voor het voetlicht te brengen. Het concept leent zich ook van andere problematiek en doelgroepen. Gemeenschapshuis is belangrijk als laagdrempelige voorziening voor dit soort informatiebijeenkomsten.	Ypsilon-Trialoog / BRIZ / 't Heft	Lokale afdelingen Ypsilon, Trialoog, Indigo, lokale steunpunten mantelzorg, welzijnsorganisaties
	Gebundelde Kracht	Gemeenschapshuis als ontmoetingsplaats (zowel formeel als informeel), respijtzorg voorziening (dagbesteding), uitvalsbasis, vindplaats. Daar is de juiste visie voor nodig van het bestuur van het gemeenschapshuis.	't Heft, BRIZ, BUS, PGraad	Lokale zorgaanbieders, steunpunten mantelzorg en afdelingen BUS

Thema	Wat	Maatschappelijke impact	Wie	(Mogelijke) samenwerking met derden
	Werktitel: Duurzaam samenleven 't Heft en de VKK hebben grotendeels dezelfde achterban; dorps-, buurthuizen en bewonersorganisaties in dezelfde dorpen en buurten. Samen zijn ze bezig met het ontwerpen van een project, getiteld duurzaam samenleven. (werktitel) De aanpak: het bevorderen van duurzame coalities tussen het dorps/ buurthuis en de bewonersorganisaties.	In het project wordt gewerkt met een aantal pilots, waar we vanuit de praktijk gaan oefenen in het sluiten van duurzame coalities. Deze ervaring wordt gedeeld binnen beide netwerken, waarna de "lessons learned" breder toegepast kunnen worden.	't Heft, VKK	
	Omgevingsscan Het gemeenschapshuis is steeds meer de ontmoetingsplek van de buurt/ het dorp geworden. De besturen van de gemeenschapshuizen hebben hiervoor zicht op hun werkgebied nodig; welke partijen zijn er actief, welke vraagstukken spelen er, wat zijn de wensen en de behoeftes van de bewoners? 't Heft ontwikkelt in samenwerking met de Sesam Academie een omgevingsscan, met als doel dat besturen van aangesloten huizen die zelf uit kunnen voeren.	De effectiviteit en toekomstbestendigheid van de gemeenschapshuizen neemt toe. Activiteiten worden gericht en betekenisvoller, ook voor bewoners met een beperking. Uitrolmogelijkheid: na ontwikkelen en pilots is het streven om de omgevingsscan dusdanig in te richten dat besturen er zelf mee aan de slag kunnen.	't Heft	Sesam Academie
	Continuering Model Mantelzorgondersteuning en de Mantelzorgpas	Mantelzorgers zijn gebaat bij een goed gesprek aan de keukentafel over zorgzwaarte en wensen en behoefte om de vaak ervaren druk te verlichten. Mantelzorgers willen gezien worden als	BRIZ	Zorgverzekeraars

Thema	Wat	Maatschappelijke impact	Wie	(Mogelijke) samenwerking met derden
		gelijkwaardige gespreks- en samenwerkingspartners. Het Model Mantelzorgondersteuning (MMO) van de BRIZ heeft zich al meermalen in de praktijk bewezen. Door het stellen van de juiste vragen, kan beter op maat zorg en ondersteuning aangeboden worden. Hetzelfde geldt voor de door de BRIZ ontwikkelde Mantelzorgpas. Mantelzorgers zijn bang dat wanneer hen iets overkomt, de zorgbehoevende naaste er dan helemaal alleen voor staat. Door de mantelzorgpas bij zich te dragen waarop staat vermeld wie ingeschakeld kan worden in geval van nood, voelen ze zich en zijn ze meer verzekerd en gerust op de juiste zorg.		
3. Mobiliteit	Hoe regel je mobiliteit voor mensen die niet in staat zijn om dit zelf te doen? Pilot in een gemeente voor mensen met dementie.		PGraad	Gemeente en lokale partijen
4. Natuur & Gezondheid	Verbinding natuur en dementie. Relatie en nadere uitwerking projecten NAHF voor mensen met dementie.		NAHF / PGraad	Het Bewaarde Land Streeknetwerk het Groene Woud Natuurorganisaties
	Dementievriendelijke Streek		Streeknetwerk Het Groene Woud / PGraad	Gemeenten in deze streek
5. Ruimte / wonen	Huren met dementie en wat betekent dit voor de verhuurder?	Actueel onderwerp, te vertalen naar andere doelgroepen zoals psychiatrie	Woningcorporaties / PGraad	Woningbouwcorporaties/ kenniscentrum Actiz/ Aedes

Thema	Wat	Maatschappelijke impact	Wie	(Mogelijke) samenwerking met derden
6. E-health / zorg economie	Verbreiding/ opschaling van E-health/ technologie zodat mensen met dementie 2 jaar langer thuis kunnen blijven wonen. Dementiedeal		Kerngroep dementiedeal / PGraad	Diverse bedrijven en partners in Brabant en de lerende netwerken/ Brabantse proeftuinen
7. Ervaringsdeskundigheid / Verhalen delen / reflectie, betrokkenheid en distantie / leefwereld	Aan ervaringsdeskundigheid, de leefwereld van mensen i.t.t. de systeemwereld, wordt steeds meer belang gehecht. Zo moeten sociale wijkteams gebruik maken ervaringsdeskundigen, wordt voor onderzoek onder cliënten van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet gebruik gemaakt van vragenlijsten cliëntervaringsonderzoek (CEO), voorheen klanttevredenheidsonderzoek; ervaringsdeskundigheid is inmiddels een erkende opleiding (mensen met een psychische aandoening, met een verslavingsverleden). Ook het ophalen, vertellen en delen van verhalen, zowel offline als online is steeds belangrijker in de huidige maatschappij waarin de burger veel meer zelf de regie neemt en keuzes maakt op basis van de eigen bevindingen of juist die van een ander.	Actueel onderwerp: wijkteams betrekken ervaringsdeskundigen nog te weinig; de verplichte vragenlijst is ontwikkeld in 2016 en vergelijkt gemeenten; zijn de vragen goed geformuleerd, ook voor laaggeletterden helder? Welke niet verplichte typen vragen kunnen gemeenten ontwikkelen om de ervaring van mensen met de professionals beter in beeld te krijgen? Welke begeleiding past bij ervaringsdeskundigen in budgetkringen? Het online delen van ervaringen en verhalen in Brabant, op allerlei thema's binnen het sociale domein, is van belang om tot betere zorg en ondersteuning op maat te komen. Om de systeemwereld dichterbij de leefwereld te brengen.	Alle netwerken en focus op ervaringsdeskundigheid binnen alle thema's van toepassing en meerwaarde.	Wijkteams, gemeenten, UWV, opleidingen, trainingen, steunpunten mantelzorg etc.